

Sygn. akt IV CSK 506/18

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa E. W.
przeciwko M. W.
o unieważnienie małżeństwa,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 5 marca 2018 r., sygn. akt V ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 marca 2018 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej oraz na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego przesądzenia, czy orzeczenie Sądu Kościelnego (Trybunału Metropolitalnego) ma moc dokumentu urzędowego, czy prywatnego, czy przeprowadzone przez Sąd Kościelny dowody, mają moc dokumentu urzędowego, czy prywatnego.

W judykaturze Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, iż dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi wobec tego wykazać, że orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad

obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ. i z dnia 13 marca 2017 r., I CSK 596/16, nie publ.). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Celem uzasadnienia twierdzenia o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej skarżąca wskazała, że miały ją spowodować naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania wskazane jako podstawy skargi kasacyjnej. Skarżąca nie wykazała jednak, że zastosowanie powołanych przepisów było – w okolicznościach sprawy ustalonych przez Sady obu instancji – oczywiście błędne lub doprowadziło do tego, że zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy.

Po pierwsze, podnosząc powołane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego i przepisów postępowania skarżąca w istocie zmierzała do podważenia poczynionych przez Sady obu instancji ustaleń faktycznych, będących podstawą zaskarżonego wyroku, w tym przede wszystkim w zakresie ustalenia, że pozwany w chwili zawarcia związku małżeńskiego ze skarżącą nie był dotknięty chorobą psychiczną albo niedorozwojem umysłowym, jak również do podważenia oceny dowodów przyjętej przez Sady obu instancji, leżącej u podstaw dokonanych ustaleń faktycznych. W postępowaniu kasacyjnym jest to niedopuszczalne (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Po drugie, niemal wszystkie podniesione w skardze kasacyjnej skarżącej zarzuty naruszenia przepisów postępowania, tj. naruszenia art. 328 § 2 i art. 233

§ 1 k.p.c., zostały sformułowane wadliwie, gdyż nie zostały one powiązane z właściwymi przepisami o postępowaniu apelacyjnym (art. 378 § 1, art. 382 lub art. 391 § 1 k.p.c.). Powoduje to, że zarzuty te nie mogłyby odnieść skutku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 153/14, OSNC 2016, nr 1, poz. 14, i z dnia 2 lutego 2018 r., II CSK 287/17, nie publ.).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

W skardze ograniczono się do sformułowania zagadnienia i stwierdzenia, że przesądzenie przez Sąd Najwyższy kwestii, czy orzeczenie Sądu Kościelnego ma moc dokumentu urzędowego, czy dokumentu prywatnego, ma doniosłe znaczenie nie tylko w niniejszej sprawie, ale – wobec coraz powszechniejszej praktyki ubiegania się o stwierdzenie nieważności małżeństwa kościelnego – ma szerszy wymiar społeczny i wymaga uporządkowania pod względem prawnym. Lakoniczność i ogólność wyводу, brak analizy prawnej oraz brak rozwinięcia wniosku w tym zakresie uniemożliwiają weryfikację, w jakim zakresie wiąże się on, w intencji skarżącej, ze wskazaną przesłanką przedsądu kasacyjnego. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, nie publ.).

Ubocznie należy wskazać, że w świetle art. 244 § 1 i 2 k.p.c. dokumenty, które pochodzą od Sądu Kościelnego (Trybunału Metropolitalnego), w tym jego orzeczenia dotyczące stwierdzenia nieważności małżeństwa jako sakramentu kościelnego, z oczywistych względów nie są dokumentami urzędowymi, lecz tylko dokumentami prywatnymi, gdyż Sąd taki, orzekając w granicach swojej kompetencji, nie działa jako organ władzy publicznej, lecz jedynie jako organ Kościoła Katolickiego.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).